

IHMISIIN KOHDISTUVIEN VAIKUTUSTEN ARVIOINTI (IVA) PÄIVÄSAIRAALASSA

29.2.12/JS

Vanhustenhuollon johtajan Liisa Rosqvistin aloitteesta Päiväsairaalassa aloitettiin kesän 2012 toiminnan suunnittelu ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arviointiprosessin kautta (IVA). Päiväsairaalassa on kokemuksia erilaisista kesän ajan toimintamuodoista. Päiväsairaala on ollut kesällä noin neljän viikon ajan suljettuna sekä kesällä 2011 toiminta oli päiväkeskuksen omaista toimintaa ilman lääkäripalveluja.

Kotihoidon johtaja Pia Ruuskanen kokosi Päiväsairaalan toiminnan piiristä moniammatillisen työryhmän, joka kokoontui tammi-helmikuussa kaksi kertaa (19.1. sekä 2.2.). Ennen ensimmäistä tapaamista työryhmä sai luettavaksi THL:n aineistosta lyhyen katsauksen ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arvioinnista.

Ensimmäisellä tapaamiskerralla 19.1.12 kävimme läpi mitä IVA on, mitä laki sanoo IVAsta ja terveydenedistämisestä, miten IVAa käytetään kunnallisessa päätöksenteossa, mitä hyötyä IVAsta on sekä mitä haittoja viranhaltijoiden ja luottamushenkilöiden näkökulmasta IVAsta on. Lähteenä aineistossa oli Tapani Kauppisen väitöskirja sekä hänen pitämänsä luennot eri yhteyksissä.

Pia Ruuskanen pohjusti työskentelyä kertomalla Päiväsairaalan vision sekä toiminta-ajatuksen. Päiväsairaalan palveluideana on laadukkuus sekä kuntouttava työote. Palvelut tarjotaan asiakkaille viiveettä. Päiväsairaala on tutkimus- ja jatkokuntoutusyksikkö, jossa tarjotaan sairaanhoidollisin perustein hoitajaksoja. Toimintakyvyn kohoamista ja kotona selviytymistä tuetaan kuntoutuksella. Päiväsairaalassa tehdään muistihäiriöisille tarvittavat tutkimukset ja ohjataan tarvittaessa jatkohoitoon. Osaava ja moniammatillinen henkilökunta vastaa potilaan muuttuviin tarpeisiin sekä tukee asiakkaan sekä omaisen kotona selviytymistä.

Ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arvioinnin vaihtoehtoina Päiväsairaalan osalta olivat:

- 1) Päiväsairaalan normaali toiminta jatkuu kesän ajan.**
- 2) Päiväsairaala on suljettuna kesällä noin 4 viikon ajan (heinäkuu?).**
- 3) Kevyempi Päiväsairaalatoiminta kesän ajan.**

Työskentely eteni pienryhmissä (2-3 henkilöä) asiakasnäkökulmasta käsin. Omaishoidon tiimissä oli kysely muutamilta omaisilta, että miten Päiväsairaalan kesäajan sulku vaikuttaisi perheen tilanteeseen. Samoin muutamilta asiakkailta oli Päiväsairaalassa kysely kesäsulun aiheuttamasta tilanteesta. Molemmista ryhmistä todettiin, että Päiväsairaalan sululla ei olisi suurta vaikutusta perheiden jokapäiväiseen arkeen. Päiväsairaalan asiakasryhmä koostuu muistisairaista asiakkaista, joten kyselyihin vastaaminen voi olla haasteellista. Työryhmä keskusteli erilaisista näkökulmista ja TE-koordinaattori kirjasi esille nousseet asiat ylös.

Seuraavaan tapaamiseen 2.2.12 toiminnan vaikutukset asiakkaaseen/omaiseen, palvelujen järjestämiseen, henkilöstöön, talouteen ja ympäristöön ”koodattiin” värilapuin. Johtopäätökset muodostuivat ryhmän työskentelyn edetessä.

Työryhmä sai kommentoida tehtyä IVA -arviointia 29.2.2012 asti. Arviointia tarkennettiin kommentit huomioiden.

Kotihoidon johtaja voi käyttää IVA- arviointia päätöksenteon tukena suunnitellessaan kesän 2012 toimintaa yhdessä henkilöstönsä kanssa. Kesän 2012 jälkeen olisi hyvä arvioida tehtyä ratkaisua ja sen myötä esiin tulleita onnistumisia ja riskejä.

Työryhmässä mukana olivat:

Johanna Sipari, Terveystieteiden tutkimuskeskus

Markku Ahonen, Karhulan sairaala

Katri Laitinen, Muistipoliklinikka

Paula Tommola, Omaishoidon tukitiimi

Anne-Maj Seppänen, Kotkansaaren kotihoito

Sirpa Kansonen, Ostopalvelut/palvelusetelit/päivähoito (sij. Anna-Leena Jaakkosela)

Satu Timonen, Anne Oksman, Leea Viren, Riitta Eskola, Marika Ahlqvist, Päiväsairaala

Pia Ruuskanen, Kotihoito

Vaikutukset	Vaihtoehto 1/ Nykytila: Päiväsairaalan normaali toiminta jatkuu kesän ajan (katso yllä Päiväsairaalan toiminta-ajatus)	Vaihtoehto 2 Päiväsairaala on suljettuna kesällä noin 4 viikon ajan sovittuna ajankohtana	Vaihtoehto 3 Kevyempi Päiväsairaaloiminta kesän (kesä-heinä-elokuu) ajan. Ei lääkäripalveluita, eikä sairaanhoidollisia palveluja. Toiminnan pääpaino viriketoiminnassa
Asiakas/omainen	Laatu: <ul style="list-style-type: none"> - laatu tasaista ympäri vuoden, asiantuntevaa, jokaisella asiakkaalla nimetty vastuuhoitaja Päiväsairaalan toiminta-ajatus: <ul style="list-style-type: none"> - paras vaihtoehto kaikkien asiakkaiden kannalta, palvelu on toimintakykyä ylläpitävää ja terveyttä edistävää, suunnitelmallista, ennaltaehkäisevää hoito- ja hoivatyötä 	<ul style="list-style-type: none"> - laatu tasaista 11 kk/vuosi, vastuuhoitaja huolehtii omien asiakkaidensa hoito- ja palvelusuunnitelmista ennen sulkua sekä sulun jälkeen - asiakkaina ei ole joka päivä kävijöitä - ei paljon vakituisia kävijöitä, joiden jaksoja ei voisi tauottaa - asiakas saa tarvittaessa yhteyden muistipoliklinikkaan 	<ul style="list-style-type: none"> - laatu tasaista 9 kk/vuosi, laatuvaatimukset laskevat kesän ajaksi vastuuhoitajien lomien vuoksi - asiakkaat eivät saa ennaltaehkäisevää hoitoa - ja hoivaa eikä sairauksien hoitoa - henkilöstön osaaminen heikompaa, paikalla olevalla henkilökunnalla ei ole riittävää muistiosaamista - toiminnan pääpaino viriketoiminnassa

	<p>Voimavarat ja verkostot:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Voimavaroja ja verkostoja ylläpidetään <p>Hoito- ja palvelusuunnitelma:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Jokaisella asiakkaalla on päivitetty hoito- ja palvelusuunnitelma <p>Lääkäripalvelut:</p> <ul style="list-style-type: none"> - lääkäripalvelut saatavilla joka päivä, asiakas tapaa lääkärin jakson alussa ja omainen on tapaamisessa mukana - muistisairaiden asiakkaiden kontrollit suunnitellaan ja toteutetaan aina tarpeen mukaan 	<ul style="list-style-type: none"> - omaisten jaksaminen ei ole pelkästään päiväsairaaloiminnan varassa - jokaiselle asiakkaalle tehdään hoito- ja palvelusuunnitelma kesän ajaksi sekä informoidaan jakson alkaessa kesäsulusta - lääkäripalveluja ei saatavilla loma-ajoista johtuen - muistisairaiden asiakkaiden kontrollit voidaan sopia tilanteen mukaan 	<ul style="list-style-type: none"> - omaisten odotukset palveluista - hoito- ja palvelusuunnitelmia ei päivitetä kesän aikana - asiakkaiden eriarvoisuus lääkäripalvelujen suhteen, lääkäripalvelut eivät käytössä - muistisairaiden asiakkaiden kontrolleja ei tehdä
--	---	--	---

	<ul style="list-style-type: none"> - tutkimus- ja selvittelypotilaat käyvät arviointi - ja tutkimusjaksoilla 	<ul style="list-style-type: none"> - tutkimus- ja selvittelypotilaita voi kasautua kesän aikana - tutkimuksia (TT) voidaan tehdä sulun aikana 	<ul style="list-style-type: none"> - ei tehdä kontroleja eikä tutkimusjaksoja - kiireelliset potilaat terveyskeskukseen - asiakkaiden kasautuminen -> uusia asiakkaita tarjotaan, jakso ei ala kesän aikana
<p>Palvelujen järjestäminen (yhteistyötahot, joihin Päiväsairaalan toiminnalla on yhteyksiä)</p>	<p>Yhteistyötahot:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Päiväkeskustoiminnan tavoitteena on edistää kotona selviytymistä ja toisaalta ennalta ehkäistä toimintakyvyn heikkene mistä ja tukea omaisten jaksamista. Päiväkeskuksen toimintapäivän sisältö on virikkeellinen ja kuntouttava - intervallijaksot - laitoshoido 	<ul style="list-style-type: none"> - sulku voi lisätä päiväkeskusten asiakkaita - intervallijaksot säilyvät ennallaan (jaksojen tarve voi myös lisääntyä) - laitoshoidosta potilaita ei tule päiväsaaraalaan -> ei vaikutusta 	<ul style="list-style-type: none"> - muut päiväkeskukset normaalisti auki

	<ul style="list-style-type: none">- omaishoito on kokonaisuus, joka muodostuu hoidettavalle annettavista palveluista sekä omaishoitajalle annettavasta hoitopalkkiosta, vapaasta sekä omaishoitoa tukevista sosiaalihuollon palveluista- kotihoito (annettava hoito: sairaanhoitoa, hoivaa ja huolenpitoa, hoidon ja palvelun järjestämistä, perushoitoa, ruokailun järjestämistä sekä elinympäristöstä huolehtimista)- muistipoliklinikka- fysioterapiapalvelut yksilöllisen suunnitelman mukaisesti	<ul style="list-style-type: none">- ei vaikutusta omaishoidon toimintaan- ei vaikutusta kotihoidon toimintaan- ei vaikutusta muistipoliklinikan toimintaan- fysioterapiapalvelut vapautuvat muiden asiakkaiden käyttöön,	
--	--	---	--

	<ul style="list-style-type: none"> - kuljetuspalvelut: asiakkaat tulevat pääsääntöisesti kaupungin järjestämällä yhteiskuljetuksilla Päiväsairaalaan - puhelimitse annettava ohjaus yhteistyötahoille ja omaisille päivittäin 	<ul style="list-style-type: none"> - kuljetuspalvelua ei ole sulun aikana - ei puhelinpalvelua käytössä 	<ul style="list-style-type: none"> - kuljetuspalvelut: asiakkaat tulevat pääsääntöisesti kaupungin järjestämällä yhteiskuljetuksilla Päiväsairaalaan - puhelimitse tapahtuva neuvonta ja ohjaus työllistävät henkilöstöä paljon puheluiden jälkeen -> puheluita tulee saman verran kuin normaalisti, henkilöstöä vähemmän ja asiakkaita normaali määrä -> päiväkeskustoiminta/virkistystoiminta kärsii
Henkilöstö	<ul style="list-style-type: none"> - osaava henkilöstö 	<ul style="list-style-type: none"> - osaava henkilökunta -> tehokkaampi työskentely, jos päiväsairaala sulussa 4 vkoa -> vakituinen henkilöstö töissä sulun molemmin puolin 	<ul style="list-style-type: none"> - pätevää henkilöstöä 50 % vähemmän - perehdytys vie aikaa -> pitäisi olla vakituinen sijainen - kesän ajaksi ei saada sh-sijaisia - sijaiset lähinnä ylläpitävät virkistystoimintaa

	<ul style="list-style-type: none"> - muistiosaaminen, hiljainen tieto - lääkäripalvelut saatavilla päivittäin 	<ul style="list-style-type: none"> - henkilöstöllä kesälomat, joiden aikana sijaistyövoimaa heikosti saatavilla - lääkäripalvelut kesällä 3 seniorilääkärinä -> päiväsaaraalatoimintaa ei voi hoitaa kandiit - sulun aikana <u>koko päiväsaaraalan henkilöstö</u> lomailee - työtyytyväisyys kasvaa - osallistuminen toiminnan suunnitteluun 	<ul style="list-style-type: none"> - ei muistiosaamista - ei lääkäripalveluja - ei sairaanhoidon palveluja
Talous	<ul style="list-style-type: none"> - täydet toimintakulut 	<ul style="list-style-type: none"> - säästö fysioterapiapalveluissa - säästö laboratorioskuluissa 	<ul style="list-style-type: none"> - täydet toimintakulut

		<ul style="list-style-type: none"> - säästö tavara- ja tarvikekuluissa - säästö kuljetuskustannuksissa 1kk (asiakkaan omavastuuosuuden ylittävät kulut) - säästö sijaiskuluissa, kun henkilöstö lomailee yhtä aikaa (1 sh ja 3 lähihoitajaa) - säästö siivouskustannuksissa 1 kk - potilaat käyvät tutkimuksissa sulun aikana -> nopeuttaa hoitoprosessia 	
Ympäristö	<ul style="list-style-type: none"> - rakennuksessa normaali käyttö sekä käyttökustannukset - jätehuolto suunnitelman mukaisesti - asiakkaat tulevat pääasiassa kaupungin järjestämällä yhteiskuljetuksilla 	<ul style="list-style-type: none"> - jätteiden määrä pienenee - liikennemäärät pienenevät päiväsaikaan ympäristössä (lisääkö liikennettä toisaalla?) - tilojen hyötykäyttö kesän ajan 	<ul style="list-style-type: none"> - rakennuksessa normaali käyttö sekä käyttökustannukset - jätehuolto suunnitelman mukaisesti - asiakkaat tulevat pääasiassa kaupungin järjestämällä yhteiskuljetuksilla

<p>Johtopäätökset</p>	<p>On paras vaihtoehto asiakkaiden terveyden edistämisen näkökulmasta. Erikoislääkäritasoisia lääkäripalveluja ei ole saatavilla kesän ajan. Kallein vaihtoehto.</p>	<p>Ei suurta vaikutusta asiakkaiden hoitoon.</p> <p>Vakituinen henkilöstö töissä sulun molemmin puolin ja toiminta on tehokkaampaa. Asiakkaat voivat käydä tutkimuksissa sulun aikana ja lääkrillä on tutkimustulokset valmiina potilaan seuraavalla käyntikerralla.</p> <p>Säästöjä syntyy sijaisten palkoissa sekä toimintakuluissa.</p> <p>Voiko tilat vuokrata esim. veteraanien avokuntoutuksen tarpeisiin?</p>	<p>Asiakkaat saavat viriketoimintaa. Lääkäripalveluja ei ole saatavilla kesän ajan. Hoitajien muistiosaaminen ei kesän aikana laatuvaatimusten mukaista. Kustannuksia muodostuu lähes normaalin päiväsaaralatoiminnan tasoisesti.</p>